

Епоха козаччини – це не лише безкінечні кровопролитні війни, вбивства та боротьба за владу. Це значно щось більше і вагомніше. Зрештою, зараз ми це розуміємо, адже це виток моральних цінностей, що сформували нас протягом багатьох століть. Козак в своїй сутності не приходив на чужу землю, він проливав кров за своє. Звісно, ідеалізувати козаччину, як і будь-яке історичне явище, не потрібно, тому що треба в першу чергу бачити значення та суть цього явища. Тут можна провести паралель з середньовічним лицарством. Багато хто уявляє лицаря як добропорядного, сильного, милосердного захисника бідних, але по правді було далеко не так. Судити з однієї позиції нераціонально і нелогічно.

В цілому хочеться висловити думку, що основа моральних цінностей в деякій мірі була закладена козацтвом. На підтвердження своєї думки можу навести такі аргументи: по-перше, народна спрямованість визначала усю діяльність козаків та їхніх очільників. Складність політичного становища прямо відбивалася на народові, який формувався і який хотів забезпечити себе від поневолювачів. По-друге, демократичний устрій був явним. У лавах козацтва не мало значення що за людина, яке в неї походження, ким вона була тощо. Звідси випливали і рівність. По-третє, християнська віра і мораль в козаків асоціювалася із далекими княжими часами. Зрештою, віра в Бога була наскрізною і відображалася і у військовій сфері, і в організації життя в цілому. Усі ці чинники зумовили процес творення військового братства.

Отже, історична специфіка організації козацького війська полягає в тому, що воно стало оплотом формування козацької свідомості. Військова діяльність була викликана потребами часу.

Список використаних джерел та літератури

1. Документи Богдана Хмельницького (1648–1657) / упоряд. І. П. Крип'якевич. – К.: Вид-во Академії наук УРСР, 1961. – 740 с.;
2. Зайцева Т. Хрестоматія з історії України литовсько-польської доби: посібник. – Л.: Вид-во УКУ, 2011. – 688 с.;
3. Історія України в особах: Козаччина / Горобець В. М., Гуржій О. І., Матях В. М. [та ін.]. – К.: Україна, 2013. – 301 с., іл.;
4. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.) / [І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів та ін.; упоряд Б. З. Якимович]. – 4-те вид., змін. і допов. – Львів: Світ, 1992. – VIII, 702 с. : іл.;
5. Полководці Війська Запорозького: Історичні портрети / В. А. Смолій, О. І. Гуржій, В. О. Щербак [та ін.]. – К.: КМ Academia, 1998. – Кн. 1. – 400 с.

Науковий керівник: к.і.н., доц.. Звірко́вський І. В.

Руденко С. В.

Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького

ПОХОВАЛЬНИЙ ОБРЯД КУЛЬТУРИ КАРПАТСЬКИХ КУРГАНІВ

Культура карпатських курганів – культурно-історична спільнота, що проживала на території Прикарпаття у пізньоримський час, протягом II – V ст. н.е. Ця культура склалась внаслідок міграції германських племен на територію Прикарпаття. Варто звернути увагу, що формування політичної карти у період Великого переселення народів зумовлене численними міграціями варварів. Аналізуючи дані археологічних досліджень, можна припустити, що «індивідуальність» спільноти утворилась під впливом мотивів античної цивілізації (носіями якої у пізньоримський час були варварські племена, котрі доволі швидко переймали основні тенденції та звичаї імперського життєвого устрою).

Нині існує версія, що носієм культури було плем'я тайфалів. В історіографії міститься інформація, яка характеризує останніх як «маленьке германське плем'я». Проте, до цього існували гіпотези щодо причетності сарматів, гето-дакійських та слов'янських племен до формування культури. Питання щодо етнічної належності культури карпатських курганів уперше було підняте Ю. Смішком.

Відомо, що тайфали мали тісні зв'язки з племенами готів, але вони не асимілювались у їхньому середовищі та зуміли зберегти власну особливість, не зважаючи на схожість посуду та поховального обряду.

Отже, враховуючи вищезгадані факти, можемо вважати тайфалів гіпотетичними носіями культури карпатських курганів [3, 215 – 218].

Поховальний обряд культури карпатських курганів – уніфікований тривалий процес із чітко-визначеними діями. У зв'язку з браком матеріалів неможливо повноцінно реконструювати обряд поховання. Проте гіпотетично, на основі матеріалів археологічних досліджень, можна визначити основні моменти підготовки до поховальної процесії та її відтворення.

До першого етапу слід віднести всі дії, пов'язані з підготовкою від моменту смерті до підпалення вогнища.

Вчені вважають, що процес підготовки був максимально довготривалим. Причиною довготривалості та трудомісткості підготовки була наявність у курганах дерев'яних, земляних та кам'яних конструкцій; також для розпалу ритуального вогнища необхідно було підготувати велику кількість деревини. До того ж, дослідження Д. Тютюнника показало, що носії культури карпатських курганів ретельно готували місце для ритуального вогнища, прибирали його, також знімали 18 – 22 см шар ґрунту, що, певно, було обов'язковою умовою підготовки до спалення [3, 83].

«Будиночок мертвих» – різновид дерев'яних конструкцій, наявних у похованнях; вірогідно, факт існування цієї конструкції пов'язаний з анімістичним віруванням населення: після смерті душа вирушає у інший світ та потребує нового дому.

Ще одним видом дерев'яних конструкцій були дерев'яні огорожі. Також типовими для курганів прикарпатського населення були кам'яні конструкції: стіни, що огорожували місце спалення; кам'яні сходинок з гальки; місце спалення, викладене галькою досить товстим шаром. Щодо використання земляних конструкцій, то спостерігається наявність рівчаків, заповнених галькою або фрагментами поховального інвентаря. Використання цих видів конструкцій пояснюється імовірним страхом населення щодо негативного впливу небіжчика. Тобто, вони намагались максимально огородити світ живих від світу мертвих за допомогою огорож, рівчаків, що, більше за все, відігравали роль охоронної межі [1, 132 – 133].

До другого етапу варто віднести процес кремації померлого. Аналізуючи археологічні матеріали: фрагменти прикрас, одягу тощо, можемо припускати, що прикарпатське населення спалювало небіжчиків одягненими. Трапляється матеріал, не пошкоджений вогнем, який, можливо, потрапив до кургану після кремації небіжчика. Також зачасти з небіжчиком спалювали і жертвних тварин, зокрема коней, роль яких у земному житті варварських племен важко було переоцінити.

До третього етапу входить поховання спалених решток. Нагадаємо, що у культурі карпатських курганів є ямковий (зустрічається найчастіше), урновий (серед досліджених курганів трапляється найменше) типи поховання, а також поховання на горизонті та кургани-кенотафи (могили без поховань; символічні поховання) [2, 36].

Зазвичай, після поховання кістки померлого очищали від залишків ритуального вогнища та поміщали до ямки чи урни. В іншому випадку, кістки не очищали та лишали на місці спалення («bustum») або ж, відповідно, розміщували у посудині чи ямці окремо чи разом з фрагментами поховального інвентаря, чи з фрагментами решток жертвних тварин [3, 79].

Після поховання здійснювалось формування кургану. Вважається, що наявність кургану як основного виду поховальної споруди, пов'язана з міфічним символом Світової гори, від якої пішло усе у цьому світі та яка приймає після смерті душі померлих.

До четвертого етапу відносяться всі дії, пов'язані зі святкуванням очищення душі та переходу останньої до іншого світу [3, 82].

Отже, дослідивши поховальний обряд, можемо визначити індивідуальні особливості культури карпатських курганів:

1. Формування кургану на місці спалення небіжчика.
2. Кидання розбитого посуду у вогонь під час кремації.
3. Очищення «bustum» від залишків ритуального вогнища.
4. Фактично не спостерігалось соціальної диференціації поховань.
5. У поховальному обряді використовувалися виключно кремація та спорудження курганів.
6. Спалення жертвних тварин при кремації.

Список використаних джерел та літератури

- 1.Абашина Н. С. Давні слов'яни. Історія та археологія / Н. С. Абашина, Н. Д. Козак, Є. В. Синиця, Р. В. Терпиловський. – Київ : ІА НАН України; КНУ імені Тараса Шевченка, 2012. – 366 с.
- 2.Вакуленко Л. В. Пам'ятки підгір'я українських Карпат першої половини I тис. н.е. / Л. В. Вакуленко, В. Д. Баран. – Київ : Наукова думка, 1977. – 140 с.
- 3.Вакуленко Л. В. Українські Карпати в пізноримський час (етнокультурні та соціально-економічні процеси) / Л. В. Вакуленко. – Київ : ІА НАН України, 2010. – 304 с.

Науковий керівник: к. і. н., ст. викл. Абрамува О. М.

Сіренченко А. С.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

«ПОВСТАННЯ ЧЕРЕЗ ВІСКІ» ТА ЙОГО РОЛЬ В ДЕРЖАВОТВОРЕННІ США

В американській історії нараховується безліч подій, які стали знаковими та зіграли провідну роль в розвитку цієї країни. Повстання через віскі було зумовлене рядом економічних та політичних проблем у середині держави, які поставили під загрозу діяльність федерального уряду. Метою статті буде розгляд цієї кризи, та визначення її результатів для США.

Після війни за незалежність та створення Конституції, федеральний уряд США консолідував усі борги, та почав стягувати їх з кожного штату. Задля ліквідації національного боргу, міністр фінансів Гамільтон вирішив встановити новий податок. Оскільки мита на торгівлю й так були зависокі, в 1791 р. було вирішено области додатковими податками виробництво віскі. Новий закон оподатковував виробництво товару, а не його продаж, і став першим федеральним податком на продукцію вироблену в США [1, 573].

Однак федералісти не змогли усвідомити, що виробництво віскі високо цінувалося на заході (зокрема в Пенсильванії). Багато сімей, які жили на кордоні, покладались виключно на хліборобство. Крім того, багато хліборобів використовували надлишки зерна для ферментації та перегонки у віскі в домашніх умовах. Хлібороби надавали перевагу виробництву та торгівлі віскі, а не транспортуванню та продажу зерна. Фермери навіть використовували віскі як форму грошової одиниці, оскільки багато торговців та інших прикордонників не мали готівки чи інших видів грошей і вдавались до бартеру. Слід зазначити, що транспортування віскі було вигіднішим за перевезення зерна, оскільки не залежало від часу, якості доріг та погодних умов.

Через ці причини фермери сприйняли новий податок, як ліквідацію останніх засобів до існування. Вони почали вважати, що адміністрація Вашингтона настільки ж тиранічна, як і англійський парламент. Таким чином, у західній Пенсильванії розпочались акції протесту проти податку та алкоголь. Регресивний характер податку непропорційно шкодив малим лікєро-горілчанам заводам, що належали фермерам середнього достатку. Також, податок повинен був збиратися готівкою, якої у більшості просто не було [2, 124]

Враховуючи ситуацію, виробники спиртного вдались до партизанської війни. Збірників податків залякували, обливали смолою та викочували у пір'ї, а під час демонстрацій все частіше почали лунати революційні гасла. Почався процес створення місцевого ополчення.

Конфлікт загострився в 1794 р. під час чергового збору податків. 16 липня 1794 р. натовп повстанців зібрався біля Боуер-Хілл, будинку, де перебував сенатор Невіл. Почалися сутички, і Невіл застрелив одного демонстранта. Сенатор заховався в будинку, видав рабам зброю та підготувався до оборони. Натовп лише збільшувався. В ніч на 17 липня, до Бауер-Хілла